

svest o tome da je neophodno reformisati ovaj postupak ali ipak ostaje da se vidi kako će se ova odredba primenjivati u praksi.

6.5. Zapošljavanje.

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom usvojen je 2009. godine i na sveobuhvatan način reguliše oblast zapošljavanja osoba sa invaliditetom. Pravilnikom o bližem načinu, troškovima i kriterijumima za procenu radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja i održanja zaposlenja osoba sa invaliditetom propisuje se da organ veštačenja utvrđuje ocenu bolesti i oštećenja od uticaja na radnu sposobnost i tako ima diskreciono pravo da na osnovu vrlo neodređenog ili teško odredivog standarda osobi utvrdi status (3. stepen „bolesti i oštećenja“) koji joj onemogućava da bude uključena u mere zapošljavanja ni pod opštim, ni pod posebnim uslovima.

Institut lišenja poslovne sposobnosti i produžetak roditeljskog prava onemogućavaju ostvarivanje radnih prava za osobe sa invaliditetom, jer ove osobe ne mogu da sklope ugovor o radu. S druge strane, ostavljena je mogućnost da ove osobe budu radno angažovane u okviru radnih centara, što predstavlja radno terapijsku aktivnost, odnosno dugotrajan oblik profesionalne rehabilitacije, ali istovremeno predstavlja i diskriminaciju jer se za određene osobe obezbeđuje zapošljavanje a za druge radna terapija. Osobe koje su potpuno lišene poslovne sposobnosti ne mogu biti angažovane ni kao volonteri, niti primiti volontersku nadoknadu.

Pravilnik o načinu praćenja izvršavanja obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom i načinu dokazivanja izvršavanja te obaveze koji bliže uređuje obavezu zapošljavanja relativizuje obavezu zapošljavanja propisivanjem da direktni i indirektni korisnici budžeta Republike Srbije obavezu zapošljavanja po kvotnom sistemu ispunjavaju na drugačiji način. Republika Srbija kao poslodavac obavezu izmiruje opredeljivanjem potrebnih sredstava u budžetu za svaku godinu. Ukidanjem faktičke obaveze državnih organa da zapošljavaju osobe sa invaliditetom po kvotnom sistemu, država je propustila da promoviše zapošljavanje osoba sa invaliditetom i da dobar primer drugim poslodavcima.

S obzirom na visoku stopu nezaposlenosti u Srbiji, ali i nizak nivo obrazovanja velikog broja osoba sa invaliditetom što je rezultat strukturalne diskriminacije i decenijskog uskraćivanja prava na obrazovanje i društvenu uključenost, morale bi da postoje dodatne posebne mere za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, jer se tzv. kvotni sistem pokazao kao nedovoljan.

6.6. Zdravstvena zaštita.

Zakon o zdravstvenom osiguranju obuhvata osiguranje za slučaj bolesti i povrede van rada i osiguranje za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti.

Zakon određuje koje osobe zbog pripadnosti određenoj grupaciji stanovništva mogu biti izložene povećanom riziku, a to su između ostalog i osobe sa invaliditetom po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, kao i mentalno nedovoljno razvijena lica (čl. 22, st. 4).